

FİKRİ VE SINAİ MÜLKİYET HAKLARINI KORUMANIN ÖNEMİ

İnsanlar ev, araba ve mobilya gibi fiziki (maddi) mülkiyet haklarını elde etmek için emek ve para harcarlar. Benzer şekilde fikir-sanat, patent, marka, tasarım gibi fikri ve sınai mülkiyet hakları için de yoğun bir emek ve çabaya ihtiyaç vardır. Bir buluşun gerçekleştirilebilmesi bazen milyonlarca dolar *Ar-Ge* harcamasıyla mümkündür. Sözgelimi, bir ilacın etken maddesinin geliştirilmesi, ortalama 8 ila 12 yıl sürmekte ve 400 ila 700 milyon dolar para ile mümkün olmaktadır. Otomobil firmaları, yeni modellerin tasarımında milyarlarca dolar harcama yapmaktadır.

Günümüzde ekonomik zenginliğin temelinde, yapılan yenilikler bulunmaktadır. Buluş ve özgün tasarım çalışmalarının şekillendiği *Ar-Ge*'ler, gelişmiş ekonomilerin vazgeçilmez araçlarıdır. Eğer kanun koyucular bu emek ve çabayı koruyarak ödüllendirmezse, kişiler yeni *Ar-Ge* faaliyeti yapmaksızın, başkalarının ürünlerini taklit ederek emeğini sövmeye başlar. Bu da ekonomide yeni ve özgün buluşların yapılmasını engeller. Sonuçta toplum üretemeyen, sadece tüketen toplum haline gelir. Böyle bir toplumun da bir süre sonra, üreten toplumların tutsağı olması işten bile değildir.

Bir toplumun diğer toplumlarla kültür, sanat, bilim ve teknoloji gibi alanlarda rekabet edebilmesi o toplumun fikri üretimine bağlıdır. Başka bir deyişle bir toplumun; sanatçıyı, bilimi ve yeniliği teşvik ettiği sürece diğer toplumlarla rekabeti mümkündür. Aksi halde o toplum, geri üretim ve yaşam tarzına mahkumdur ve gelişmiş toplumların hakimiyeti altına girer.

Ülkemizdeki fikri mülkiyet koruması, daha ziyade dış baskılar sonucunda kabul edilmiş ve uygulamaya konulmuştur. Günümüzde kültür, sanat, bilim veya teknoloji politikamızın mevcudiyetinden söz edilemez. Oysa maalesef plansız ve programsız kültürel ve ticari hayat bir süre sonra iflas etmeye mahkumdur. Bu yüzden Ülkemizde, özellikle yeni *Ar-Ge* ve teknoloji politikaları belirlenerek bunlar bir an önce hayata geçirilmelidir. Aksi takdirde uzun vadede plansız ve programsız yaşamdan, toplumun her kesimi bir çok açıdan olumsuz yönde etkilenecektir.

Şunu da belirtelim ki, yasadan kaynaklanan aksaklıklar bir tarafa bırakılırsa, dış etkilerle de olsa Ülkemizde ileri düzeyde bir fikri mülkiyet koruması kabul edilmiştir. Ancak yasal düzenlemeler kötüye kullanılmaya elverişli bulunduğundan uygulamada çok ciddi sorunlarla karşılaşmaktadır.

Sorunlar ve çözüm önerileri, sonraki yazılarımızda ele alınacaktır.